

novi duhovnik. Zakaj poslednji je bil človek blage duše in zlatega srca, pravi duhovnik Gospodov.

V cerkev je prihajalo sedaj malo ljudij. O njegovem prihodu je bilo grozdje skoro zrelo, jako lepo in obilno. Toda pet dnij pozneje se usuje toča v našo vas. »O ti nesrečni župnik! Zakaj nisi ostal, kjer si bil! O moj Bog! Angelja si nam vzela, vruga poslal! Prej nismo znali za točo.« Tako so mnogi ljudje vpili. Duhovnik je vse vedel, a delal se je gluhega in slepega. Vse je odpustil ljudem. »Saj ne vedó, kaj delajo!« bilo je njegovo geslo.

Miličevka ga je še vedno opravljala in črnila.

»Kako kuharico ima!« zasmehovala je duhovnikovo sestro.

»Kaj, to je kuharica? To je ževka, ne kuharica. Tako kmečki oblečena! Bog mi greh odpusti! Saj ji nečem hudega. Toda: vse, kar je prav! Stari župnik ni bil za nič, pa vsaj kuharica je bila čedno oblečena. Ta pa tako!«

Prav tako sta ga opravljali tudi Strjanka in Kraljevka. Dva tedna po prihodu župnikovem je Strjanka nagloma obolela in šla, od koder se ne vrne nikdo. V dveh dnevih jo je premagala bolezen. Ni hotela, da bi jo previdel novi župnik, ker ga ni mogla videti. Naposled se je vendar udala. Šli so ponj, a moral je nesti Najsvetejše nazaj. Prehitela jo je smrt. Miličevka je bila pri umirajoči, in to jo je jako pretreslo.

Za pet dnij se je Miličevka hudo prehladila in si nakopala plućnico. Po noči je začela vpiti in prositi moža svojega, naj ji pomore, ker ji je hudo za smrt.

»O Janez, pojdi, pojdi mi po duhovnika, pojdi po župnika, da se izpovem. O teci, teci, prosim te, Janez, jutra ne dočakam. O teci! O! — O!

Kako me bôde! O usmili se me! Teci po župnika! Ako ne bode hotel, ker sem ga opravljala, prosi ga, Janez, veš, prosi, tudi poklekni predenj, pojdi, hiti, teci! Hitro, da se mi ne zgodi, kakor Strjanki, da ne umrjem brez vsega! O to bi bila strašna kazen božja. Hiti, Janez, hiti!«

Mož ni hotel verjeti iz početka, da je res tako hudo, toda prestrašilo ga je ženino trpljenje. Bal se je, da bi jo izgubil, njo, s katero je živel mnogo let v miru, njo, ki je povzdignila hišo in jo oprostila dolgov. — Ubogi duhovnik! Oni dan ni bil za nič! A danes? O, kako je dober! O polnoči je prišel k Miličevki, in kako hitro, brez ugovora! O, kako dobro ji je délo. In prav je bilo, da je prišel. Žena je umrla, predno je zasijala jutranja zora.

Kraljevka je potem molčala, kakor bi ji bil jezik zamrznil. Vendar jo je županstvo tožilo, in dali so ji teden duij zapora.

Poteklo je pol leta in župnik se je s svojimi vrlinami prikupil vsem svojim ovčicam. Njegov migljej jim je bil ukaz. Moški in ženske, vsi od kraja so ga hodili prosit odpuščanja, prejemali pogostokrat zakramente, nosili mu babjeverne knjižice in protestantovske biblije. »O, kakega duhovnika smo sovražili!« rekla je nekega dné Kraljevka: »To je pravi angelj. Kako lepo in učeno govori! Poslušala bi ga rada ves teden...« — O javno mnenje! *Krasjanin.*

IX. Pisar.

Premestili so me v majhno mestece na Gorenjskem, kjer sem se kmalu udomačil. Stanoval sem v šolski ulici, v hiši nekega zasebnika pri tleh. Moj vis-à-vis je bil sodiški pisar, po imenu Urh Trpotec. To vam je bil čuden

človek! Že njegova postava je kazala nekaj izvirnega, še več pa njegovo vedenje in delovanje.

Vsako jutro točno ob pol osmih je prišel na vežni prag, oblečen v starinsko, zelenkasto suknjo; na glavi je imel klobuk, izdelek iz preteklega polstoletja, okrog vratu pa zavratnik, štrleč na obe strani ob bradi navzgor; obut je bil v čevlje z visokimi golenicami. Roki je nosil na hrbtu. Rejen ni bil. Rjave oči so se mu svetile globoko pod čelom. Nos je imel navzgor zavihan; široka usta se niso nikdar napravila na smeh; po ostru bradi mu ni kaj prida rastlo, zato se je bril le pred velikimi svetki. Uhlji so mu stali daleč proč od glave. Ob pol osmih vsako jutro je prišel torej na vežni prag, kakor sem že povedal, pogledal je po ulici navzdol in navzgor, potem pa na nebo ter je pri tem opazovanju vihal nos. Ko je malo presodil, kako vreme bode čez dan, krenil je po ulicah navzgor in po nunski ulici na trg. Na vogalu trga je postal in pogledal po trgu, ni li kje kdo njegovih predstojnikov, da bi se ponižno odkril in priklonil. Ako ni videl nobenega, stopil je tje k branjevkam in si kupil za par krajcarjev jabolka ali drugega sadja. Potem se je vrnil po isti ulici ter je šel na grad v pisarno. Gredé je sam seboj govoril ter je brcal kamenje raz pot. V pisarno je prišel vselej prvi. Kar je kupil, stresel je v predal, nato je odložil klobuk in suknjo, utaknil je med zobe zobotrebko, brez katere ni bil nikdar, vzel dolgo gosje pero in sedel k delu. Kako uro pozneje je prišel v pisarno njegov poglavar, sodiški pristav. Vošil mu je v globoki ponižnosti dobro jutro. Pristava je imel tem rajši, čim strožji in sitnejši je bil. V pisarni ni govoril z nikomer nič. Ako je imel pisati, pisal je, da se je

potil; ako pa ni bilo nič silnega, pomakal je pero v črnilo in je zopet brisal, ali je pa vrtil zobotrebko med zobmi. Predalček je imel vedno odprt in kadar je pristav zakašljal ali se vseknil, posegel je po jabolko ter ga odgriznil dober kos. Ko so ljudje spazili to navado, kašljali so in smrkali, da ubogi Urh Trpotec ni vedel, pri čem je.

Iz pisarne je šel zadnji, okoli pol jedne. Popoldne je bil zopet prvi v pisarni in poslednji je šel ven iz nje, in sicer vselej skozi zadnja vrata za grad, izvzemši po zimi. Tam je krmil nekega kuščarja — tako so rekli — že čez deset let s kruhom. Ko je nakrmil ljubljenca, šel je malo naprej na nekoliko vzvišeno mesto; od tam je pogledal na vse strani neba in je vohal po zraku, kako bode vreme. Po vremenu se je ravnal sprehod. Ako je hodil sam, govoril je po poti glasno. Če mu je prihajal naproti kak človek, ognil se ga je daleč; ako se pa nikakor ni mogel ogniti ga, tedaj se je rajši vrnil, kakor da bi šel mimo njega. Posebno ženske se je bal in nikdar ni hotel nobene srečati.

V mraku se je vrnil domov. Doma je najprvo vzel vrč za vodo in šel po sveže vode k vodnjaku na trg. Stare vode ni nikdar izlil iz vrča, ampak je na vodnjaku vselej pritočil, da je bil vrč poln. Potem je večerjal jabolka ali suhe hruške, krhlje, suhe češplje in kar mu je prišlo jednakega med zobe.

Plače je imel za svojo izredno marljivost le 22 gld. Res je moral skromno živeti ob tako pičli plači. Kadar je prinesel domov mesečno plačo, takoj si jo je razdelil. Imel je majhno omarico in tam si je naredil pet predalčkov, kamor je deval denar. V prvem predalčku je imel za stanovanje, v drugem za hrano, v tretjem za perilo, v četrtem za obleko

in v petem za druge potrebe. Hrano je imel slabo; poboljška si ni privoščil razven v nedeljo: h kosilu si je namreč kupil polič vina, katero je srkal prav počasi v kakem kotu; njegov brat pa, s katerim sta bivala skupaj, gledal je poželjivo od strani ter godrnjal in zabavljajl čez-nj. Govorila seveda nista z bratom nič. Sploh ni Urh Trpotec rad govoril z nikomer, ako ni moral. Kadar ga je kdo vendar-le kaj vprašal, hotel se ga je Trpotec z nepravim odgovorom urno odkrižati. Njegov tovariš v pisarni ga je vprašal nekega jutra: »Kje ste bili včeraj, Urh?« — »Da, da, dež bo šel, dež; tri tedne bode lilo, kot pred vesoljnim potopom: tako stoji v stoletni pratiki«, odgovoril je Urh Trpotec.

Tako je živel dan za dnem, baje čez dvajset let skromno in zadovoljno. Le kadar se je peljal kam daleč na komisijo, tedaj se ga je rad navžil malo čez mero, kajpada ne na svoj račun. Drugi dan po takem veselem dogodku je prišel v pisarno, imajoč okoli čela polno krompirjevih in hrenovih obkladkov, kakor da bi lovil slepe miši.

Prišel je nov mlad sodnik v mestece, mil in prijazen mož. Ko je videl, da je Urh Trpotec prav vesten in marljiv, stopil je nekega dne k njemu ter dejal: »G. Trpotec, ker ste tako vestni in delavni, bodem vam priboljšal plačo.«

»Oh, gospod sodnik, tega pa nikarte, nikakor ne, jaz nečem nič več imeti, jaz sem s tem, kar imam, prav zadovoljen in si ne želim niti krajcarja več.«

»E, ne bodite nespametni! Veseli bodite, da vam več dam! Kar menite, da je preveč, pa zapijte, da vas ne bode težilo.«

»Kakor rečete, gospod sodnik; a jaz samo to pravim, da imam zadosti.«

Ko je Urh Trpotec prvič dobil več plače in je imel nekaj goldinarčkov čez

mero, šel je v prvo mestno gostilno pokušat vino. Polagoma se ga naleze. Pozno po noči se napoti domov optekajoč se. Prispevšemu na trg se začne v glavi vrteti; hiše mu kar plešejo pred očmi kakor pošasti. Nekaterikrat se izpodtakne in sredi trga se zaleti v vodnjak. — »Aha, sedaj sem doma!« mislil si je Urh Trpotec. Pa duri so že zaprte, ker se nečejo odpreti. O, saj je zvonec pri vratih in lahko skličem kakšno pošteno dušo, da mi pride odpret!« Prime za drog, potegne jedenkrat, dvakrat in še večkrat, da je voda na vso moč tekla iz cevi ter je sesalnica škripala in cvilila. Slednjič začuje to nočno delo celó zaspani čuvaj, ki je v nekem kotu sanjal o tatovih in roparjih.

»Bog vé, kdo tako pozno nosi vodo?« vpraša sam sebe čuvaj in gre bliže k vodnjaku. Ko zagleda pisarja, kako besno vleče vodo, reče mu prav pohlevno:

»Kaj pa delate, gospod Trpotec?«

»Zvonim!« odgovoril je kratko.

»Ta je obnorel!« mislil si je nočni čuvaj in ga vprašal še jedenkrat:

»Kaj pa delate, gospod Trpotec?«

»Bedak prismojeni! Saj slišiš, da zvonim. Že cel večer vlečem za zvonec, pa mi živ krst ne pride odpret durij!«

»Res, obnorel je in sedaj kvari še vodnjak«, godrnja nočni čuvaj Krikec, prime do kože premočenega pisarja za roko ter ga potegne s seboj, da bi ga spravil spat v šolske ulice. Trpotec je šel, drugo jutro pa vstal s težko glavo in mokro obleko.

Drugi dan je vse mesto govorilo, da je sodiški pisar Urh Trpotec obnorel in da ga je nočni čuvaj rešil, da ni utonil v vodnjaku, kamor je hotel skočiti.

Za izredno marljivost je sodnik priporočil Urha Trpotca za srebrni križec

za zasluge. Ko mu je pristav to — za marsikoga preveselo — novico povedal, obrnil se je Urh Trpotec nevoljen ter zagodrnjal: »Bedaki, čemu mi bode? Meni ga ni prav nič treba.«

Prejel je srebrn križec za zasluge, sebi v jezo in nevoljo, nikomur ne v žalost.

Marsikaj sem še čul o Urhu Trpotcu, a vsega povedati ne smem in ne morem.

Podgoričan.

Junak sedanjega časa.

(Odlomek iz življenja. Spisal X.)

(Konec.)

IV.

O, Hamlet, what a falling off was there!
From me, whose love was of that dignity,
and to decline

Upon a wretch.

Shakespeare: Hamlet.

Čitatelj, ki je vaje zapletenih dogodbe v povestih, pogreša morebiti oseb v naši sliki. A kaj! Več jih ne moremo tirati na pozorišče, kakor je treba. Naš junak ni mogel priti naglo v društveno življenje v C., saj je poznal mesto še le po zunanem licu. Vendar mu je pomagal ugoden slučaj, da se je deloma otresel dosedanje tesnobe in prišel v pravi »tok življenja«, kakoršnega si je želel.

Poteklo je nekaj dnij po poslednjem pogovoru med znancema. V teh dneh je Karol pridno pisal, pa poskušal tudi dobiti vsaj za silo kako stalno mesto ali službo v C., ker ga je jelo skrbeti njegovo stanje. Agentovski posel, ali bolje videz, da je agent, služil mu je prav dobro nekaj dnij. Ako je pa hotel tu ostati dalje, moral je misliti, da bode vzbudil pozornost. Zato je nameraval poprositi za kako mesto v pisarni, katerikoli, najrajši pa v uradni, javni. In res se mu je to posrečilo s pričevali

srednjih šol, zlasti, ker je bil nekoliko časa pravnik: priporočil se je tamošnjemu notarju tako, da ga je sprejel za perovodjo z ugodnimi pogoji. Iz stanovanja pri sošolcu se je preselil v stanovanje, katero je imel plačevati na mesec.

Neko dopoldne gre Karol po mestnem trgu. Bilo je tu živahno gibanje; saj treba zjutraj nakupiti vsakdanjih stvari za kuhinjo, zato imajo ženske redno opravke na trgu. Prav pred Karolom gre gosposka ženska oseba z nekaterimi reči v rokah. Zdelo se mu je, kakor bi mu bila znana, zato je stopal skoro tik za njo. A v tem hipu se pridrvita dva dečka, sujeta in porivata, ne meneč se za ljudi in jeden se zakadi naravnost v osebo pred Karolom. Nerodnež ni nič gledal, kam se bode zaletel. A ko vidi, da je izbil iz rok zavoj oni ženski, in je po tleh padlo nekaj blaga in pa drobnjave, zbeži, kakor bi ga bil odnesel veter, drug pa za njim. Jeza ni pomagala nič, treba je bilo pobrati. A